

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

OBČANSKÉ SOUDNÍ ŘÍZENÍ PO 1. 1. 2014

Darina Kubicová

Bakalářská práce 2014

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Darina Kubicová**
Osobní číslo: **E110021**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Občanské soudní řízení po 1.1.2014**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování:

Cílem práce je podat základní přehled a zhodnocení právní úpravy občanského soudního řízení po zásadních změnách, ke kterým má dojít v souvislosti se zamýšlenou rekodifikací soukromého práva.

Zásady:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Definice pojmů.
- Analýza dosavadní právní úpravy.
- Analýza současné právní úpravy.
- Dílčí komparace platné právní úpravy civilního procesu s úpravou dosavadní.
- Formulace závěru a doporučení.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BĚLOHLÁVEK Alexander J., Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s., ISBN 978-80-7380-413-8.
KINDL Milan, Občanské právo procesní, vyd. 2, Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 407 s., ISBN 978-80-7380-098-7.
LUDVÍK David, Občanský soudní řád: komentář, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 1986 s., ISBN 978-80-7357-460-4.
Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, Sněmovní tisk č. 931, [online]. [cit. 25.06.2013]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=931&O=6>.
SVEJKOVSKÝ Jaroslav, Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva, vyd. 1, Praha: C.H. Beck, 2012, 792 s., ISBN 978-80-7400-423-0.
SVOBODA Karel, Žaloba v civilním řízení, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 301 s., ISBN 978-80-7357-535-9
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Vedoucí bakalářské práce:
JUDr. Jan Janeček, Ph.D.
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2013
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. června 2014

Darina Kubicová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce JUDr. Janu Janečkovi, Ph.D. za vedení při zpracování bakalářské práce, za jeho připomínky a cenné rady. Další velké poděkování patří předsedkyni senátu Okresního soudu v Kolíně Mgr. Renátě Bielové za poskytnuté materiály a odbornou pomoc při zpracování.

ANOTACE

Bakalářská práce podává základní přehled současné právní úpravy civilního procesu a zhodnocuje změny, ke kterým došlo v občanském soudním řízení po rekodifikaci soukromého práva. Stručně porovnává zákon č. 40/1964 Sb. se zákonem č. 89/2012 Sb. a zmiňuje několik nejzásadnějších změn, které měly dopad na civilní právo procesní. Následně analyzuje a hodnotí změny v právní úpravě občanského soudního řízení, přičemž neopomíjí ani novou právní úpravu představovanou zákonem o zvláštních řízeních soudních a tzv. rejstříkovým zákonem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Soukromé právo, rekodifikace, občanské soudní řízení

TITLE

Civil proceedings after 1.1.2014

ANNOTATION

Thesis provides an overview of current legislation and civil procedure evaluates the changes that have occurred in civil proceedings after the recodification of private law. Briefly compares Act. 40/1964. the law no. 89/2012 Coll. and mentions several most significant changes which impact on civil procedural law. Subsequently, analyzes and evaluates the changes in the legislation of civil proceedings, addressing also the new legislation represented the law on special judicial proceedings and called Law an index.

KEYWORDS

private law, recodification, civil proceedings

OBSAH

ÚVOD	- 9 -
1. VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY SOUKROMÉHO PRÁVA	- 10 -
1.2 NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK.....	- 14 -
1.1.1 Dílčí komparace zák. č. 40/1964 Sb. a zák. č. 89/2012 Sb.	- 15 -
2. OBČANSKÉ PRÁVO PROCESNÍ	- 18 -
2.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ PO 1.1.2014	- 23 -
2.1.1 Zásadní změny v občanském soudním řízení po 1.1.2014	- 24 -
2.2 SOUDNÍ ŘÍZENÍ.....	- 25 -
2.2.1 Řízení nalézací	- 26 -
2.2.2 Řízení vykonávací	- 27 -
2.2.3 Řízení insolvenční.....	- 27 -
2.2.4 Řízení zajišťovací.....	- 28 -
2.3 ZÁSADY CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ.....	- 29 -
2.3.1 Zásada dispoziční a zásada oficality.....	- 29 -
2.3.2 Zásada projednací	- 29 -
2.3.3 Zásada vyšetřovací	- 30 -
2.3.4 Zásada veřejnosti	- 30 -
2.3.5 Zásada volného hodnocení důkazů	- 30 -
2.3.6 Zásada arbitrárního pořádku a zásada legálního pořádku	- 31 -
2.3.7 Zásada přímosti	- 31 -
2.3.8 Některé další zásady.....	- 32 -
3. ZÁKON O ZVLÁŠTNÍCH ŘÍZENÍCH SOUDNÍCH.....	- 32 -
4. REJSTRÍKOVÝ ZÁKON	- 34 -
5. ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ	- 35 -
ZÁVĚR.....	- 40 -
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	- 42 -

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

o.z.	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
o.s.ř.	zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
z.ř.s.	zákon číslo 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
Sb.	sbírka zákonů
zák. č.	zákon číslo
tzv.	takzvaně
odst.	odstavec
písm.	písmeno

ÚVOD

Tato bakalářská práce podává základní přehled právní úpravy soukromého práva.

Základním právním předpisem, který upravuje postup při občanském soudním řízení, je zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v platném znění (dále jen „o.s.ř.“). O.s.ř. upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana soukromých práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob. Přestože rekodifikace soukromého práva nezasáhla občanský soudní řád tak výrazně jako občanský zákoník, došlo k několika poměrně zásadním změnám a záměrem této práce je s nimi seznámit čtenáře.

Cílem práce je podat základní přehled a zhodnocení právní úpravy občanského soudního řízení po zásadních změnách, ke kterým došlo v souvislosti s rekodifikací soukromého práva.

1. VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY SOUKROMÉHO PRÁVA

Existuje řada teorií soukromého práva. Zájmová teorie říká, že soukromé právo je to, které se týká prospěchu jednotlivců. Mocenská teorie určuje soukromé právo subordinací (vztahem nadřízenosti a podřízenosti), kdy soukromé právo platí v rovném vztahu. Dalšími teoriemi soukromého práva jsou Organická teorie a Teorie metody právní regulace. Modernější definice soukromého práva zdůrazňují, že soukromé právo se zabývá osobou jako jednotlivcem a jeho stykem s jinými jednotlivci.

První zmínky o jednotném právním systému na území dnešní České republiky se objevují již v době pobělohorské, tedy v letech 1621 – 1740. V té době byl hlavním znakem právního systému takzvaný středověký právní partikularismus. Právním partikularismem se rozumí stav, kdy pro celé teritorium (obvykle stát) není jednotný právní řád, ale každá oblast se řídí vlastní úpravou. Prvním krokem k fungující jednotné právní úpravě tedy bylo odstranění právního partikularismu. Následně bylo třeba odstranit rozdíly mezi právem zemským a právem městským.

Zemské právo bylo užíváno v období středověku a raného novověku zejména v zemích Svaté říše Římské. Zemské právo zahrnovalo všechny tehdejší právní normy v jednotlivých zemích. Jednalo se pouze o šlechtické právo. Vedle něho existovala další práva pro skupiny obyvatel, například městské právo pro měšťany a podobně.

Městské právo vymezovalo vztah středověkého města a jeho občanů k panovníkovi. Zpravidla se týkalo trestních a procesních pravomocí, správního zřízení města a osobních svobod obyvatel.

Již v roce 1569 Pavel Kristián z Koldína dokončil návrh zákoníku *Práva městská království českého*. Tento návrh byl zprvu odmítán a jeho sankcionování se tak opozdilo o 10 let do roku 1579, kdy zákoník Rudolf II. i přes odpor některých měst schválil. Koldín svůj zákoník roku 1581 rozšířil o krátké shrnutí, ve kterém použil stejné obraty, pouze vynechal latinské výroky. Ve stručnější podobě se jeho kodifikace těšila veliké oblibě a později byla přeložena i do němčiny. Přesto ani jeho zákoník právo zemské s městským nesjednotil.

Počátkem 18. století byly Dvorským dekretem zřízeny dvě komise, Pražská a Brněnská, jimž bylo uloženo sjednotit statutární práva kombinací zemských zřízení s jejich dodatky. Obě komise však nepracovaly tak rychle, jak se předpokládalo. Do roku 1723 byl vypracován pouze první díl, který obsahoval právo veřejné. Konečné návrhy vypracované pražskou komisí jsou známé jako *Elaboratum bohemicum* a brněnské jako *Elaboratum moravicum*. Ani podklady obou komisí však ke kodifikaci nestačily.

V roce 1753 Marie Terezie začala zřizovat komisi pro vypracování společného zákoníku pro země české a rakouské. Komise se rozhodla rozdělit látku na tři části – první měla obsahovat práva osob, druhá práva věcná a třetí právo obligační. V roce 1754 jí byly zaslány první čtyři stati prvního dílu a první díl byl kompletně dokončen roku 1758. Přes řadu potíží práce na zákoníku byly zakončeny roku 1766 a zákoník byl nazván jako Codex Theresianus. Byl sepsán na 54 samostatných listech, tvořících 108 stran ručně psaného textu. Názory komise byly odvozené od jasných, zdravým rozumem pochopitelných základních zásad, nevzdálených od ryzích právních nauk, v souladu se způsobem, jaký uznávají civilizované národy. Zákony měly být koncipované tak, aby dávaly přednost tomu, co je v souladu s vrozenou svobodou. Nemělo se hledět pouze na neúprosné povinnosti, ale na spravedlnost, spojenou s obzvláštní slušností.^[1] Již tenkrát se jednotlivé díly dělily na hlavy, paragrafy a odstavce. Dílo však bylo příliš rozsáhlé, rozvláčné a pro právní praxi nepřijatelné. Po několika zdoluhavých pokusech o úpravu zákoníku práce nadobro uvázly na mrtvém bodě.

V roce 1780, kdy nastoupil na trůn Josef II., byly práce zákonodárné komise opět oživeny. Byly prováděny reformy i v jiných oblastech. Došlo ke zrušení nevolnictví a k vyhlášení náboženské tolerance, což mělo význam i pro práci zákonodárné komise. Dekretem z roku 1784 bylo nařízeno, že až do doby vydání nového občanského zákoníku bude platit Koldínův zákoník Práv městských. Tím došlo k unifikaci práva městského s právem poddanským. Mimo jiné byla poprvé vypracována stať věnovaná právu manželskému a dědickému. V říjnu roku 1785 byl celý první díl občanskoprávní kodifikace dokončen a předložen císaři k sankcionování. Po drobnějších úpravách byl dne 31.3.1786 zákoník císařem schválen a dne 1.11.1789 vyhlášen jako platný. Zákonodárná komise měla kromě soukromého práva kodifikovat i jiná právní odvětví, ale vzhledem k přetíženosti komise až do smrti Josefa II. práce nepokročily.

V dubnu roku 1790 byla zákonodárná komise zrušena. Po smrti Josefa II. nový císař Leopold II. vytvořil Dvorskou komisi ve věcech zákonodárných. Nová komise měla za úkol prošetřit dosud vydané zákony, později však sama začala pokračovat v zákonodárných pracích. Navrhla, aby ve všech provinciích platil týž zákon, což Leopold II. schválil. Následovaly řady přezkoumání zákoníku a docházelo tak k průtahům. Až roku 1808 byla předložena hotová osnova celého zákoníku císaři k sankci. Kvůli nedostatkům několika paragrafů upravující zápůjčku se schválení hotového zákoníku nadále protahovalo. Sankce byla konečně udělena dne 26.4.1811 a zákoník byl pojmenován Všeobecný zákoník občanský

¹ SOJKA, Drahošlav. *Codex Theresianus, 1. vyd.* Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISSN 1802-128X

pro veškeré německé země dědičné (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie), zkráceně ABGB. Tento zákoník u nás s drobnými změnami platil až do roku 1950 a v Rakousku i Lichtenštejnsku platí v různých podobách v důsledku novel dosud. Členil se na úvod a tři díly s celkovým počtem 1502 paragrafů (O právu osobním od § 15 do § 284, O právu k věcem od § 285 do § 1341, O ustanoveních společných pro práva osobní a práva věcná od § 1342 do § 1502).^[2]

V důsledku revoluce v roce 1849 bylo třeba zákoník opět upravit. Naštěstí nebylo potřeba větších změn. Došlo pouze k odstranění části o tzv. děleném vlastnictví. Výraznou změnou bylo vydělení práva obchodního a práva směnečného, která byla samostatně upravena jako směnečný řád č. 51/1850 a obchodní zákoník č. 1/1863.

V roce 1904 bylo uvažováno o novelizaci stávající právní úpravy. K tomuto úkolu byla jmenována komise k zahájení přípravných prací obecného zákoníku občanského. Jejich práce však byla bezvýsledná, proto se této práci ujalo Ministerstvo spravedlnosti samo a vypracovalo osnovu *O změně a doplnění některých ustanovení obecného zákoníku občanského*, obsahující 253 paragrafů. Z důvodu zdlouhavého procesu schvalování panskou sněmovnou, justičním výborem, subkomitétem a Říšskou radou byla osnova přijata až v prosinci roku 1912. Do poslanecké sněmovny se tato osnova již nestačila dostat, neboť v roce 1914 propukla první světová válka, která si vynutila další změny občanského práva, a tak zákoník v průběhu let 1914 – 1916 prošel celkem třemi novelizacemi. V říjnu roku 1914 byla publikována novela o 73 paragrafech, obsahující ustanovení o nezvěstnosti a péči o osoby nesvéprávné. O rok později následovala novela o pěti paragrafech, týkající se obnovy a úpravy hranic. V březnu roku 1916 se publikuje zbytek novely občanského zákoníku, přijaté ještě před válkou.

Úplně prvním zákonem československého státu byla tzv. recepční norma z roku 1918, kterou byla převzata právní úprava z rakousko-uherské monarchie. Přijmutím rakouského a uherského práva v Československu nastal tzv. právní dualismus, kdy v českých zemích platilo právo rakouské a na Slovensku a Podkarpatské Rusy právo uherské. V důsledku toho byla Československá republika zatížena jevem dvojího práva a bylo tak třeba odstranit tyto dvě právní oblasti a vytvořit unifikovanou úpravu občanského práva. Roku 1920 byly zahájeny rekodifikační práce a výsledkem mnoha jednání bylo usnesení, že komise nemá pracovat na novém občanském zákoníku, ale pouze podrobit revizi rakouský občanský zákoník z roku 1811, přičemž změny se měly omezit jen na nejnútnejší míru. Návrh textu zákoníku vydaný

² Zákon č. 946/1811 Sb. z. s., *Všeobecný zákoník občanský (ABGB) ze dne 1. června 1811, účinný od 1. ledna 1812*

roku 1931 pod názvem *Zákon, kterým se vydává všeobecný zákoník občanský i Vládní návrh zákona, kterým se vydává občanský zákoník z roku 1937*, byly hojně kritizovány. Vytýkána byla především neúplnost osnovy s tím, že se osnova úplně vyhnula rodinnému právu. Další kodifikační práce byly zastaveny v roce 1938 z důvodu mnichovského diktátu.

Po jmenování Klementa Gottwalda předsedou vlády v roce 1945 bylo hlavním cílem vlády přijmout novou československou ústavu, která měla být výrazně odlišná od té prvorepublikové. V té době občanské právo zaznamenávalo změny především v oblasti národní správy, konfiskace (vyvlastnění) půdy a konfiskace nepřátelského majetku.

V roce 1948 vydala vláda usnesení, kterým bylo Ministerstvu spravedlnosti uloženo do 1. září 1950 předložit osnovy nově kodifikovaného práva. Nejprve tedy došlo k oddělení rodinného práva od práva obecného a následovala rekonstrukce zbývajících částí občanského práva. Oddělením rodinného práva od občanského vznikl nejzávažnější rozdíl, jímž se socialistický systém odlišil od všech předchozích. Dne 25. října 1950 se národní shromáždění republiky Československé usneslo na konečné verzi zákona o šesti částech a sedmatřiceti hlavách. První část byla věnovaná úvodním ustanovením, druhá část obecným ustanovením, třetí část věcným právům, čtvrtá a nejdelší část obsahovala právo závazkové, pátá část právo dědické a konečně šestá část ustanovení přechodná a závěrečná. Celý zákoník čítal 570 paragrafů, nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1951 a později byl nazýván jako Střední občanský zákoník.^[3] Úprava všech institutů zákoníku byla zaměřena především na státní vlastnictví, priority státního plánu, kterému byl podřízen všechn hospodářský život, a v neposlední řadě i důrazu na potlačování a postupné likvidace soukromého hospodaření. Jeho účelem však nebyla pouze sovětizace občanského práva, ale také odstranění teritoriální duality českého a slovenského území Československé republiky. Občanský zákoník z roku 1950 měl sloužit jako obecný kodex.

V letech 1963 až 1965 začal vznikat nový zákoník, z něhož byla jeho obecná funkce demontována. Bylo rekonstruováno občanské a rodinné právo a nově vznikly zákoníky hospodářský, mezinárodního obchodu a zákoník práce. Všechny tyto zákoníky byly pojaty jako samostatné, každý z nich byl zvláštním zákoníkem upravujícím určitý okruh společenských vztahů. Základním projevem vzniku nových zákoníků bylo rozšíření a prohloubení úprav jednotlivých právních institutů (uzavírání smluv, úprava subjektivity, náhrada škody, promlčení). Základní ideou pojetí nového občanského zákoníku bylo, že společnost coby stát se o jednotlivé občany stará a každý občan má naopak plnit všechny své

³ *Sbírka zákonů republiky československé, částka 60, ročník 1950*

povinnosti vůči této společnosti, tedy státu. Došlo i k úpravě terminologie, oproti dřívějšímu zákoníku. Například dříve užívané pojmy „osoba“ a „strana“ byly nahrazeny výrazem „účastník“. Tento občanský zákoník z roku 1964 byl několikrát drobně novelizován, jeho obsah se ale v podstatě nezměnil.

V listopadu 1989 došlo ke změně společenských, politických a hospodářských podmínek, byla tedy třeba urychlená a obsáhlá novelizace občanského zákoníku k nouzovému překlenutí nepoužitelných částí zákona. Řešením nedostatků zákoníku byla obsáhlá novela přijatá jako zákon č. 509/1991 Sb. I přes její rozsah byl zákoník v průběhu 90. let 20. století a v prvních letech 21. století novelizován dalšími více jak třemi desítkami novel. Novely se především týkaly přiblížení směrnicím Evropské unie a evropským standardům. Další dílčí změny občanského zákoníku vznikaly z důvodu zkvalitnění právní úpravy. Vlivem mnoha změn však začalo docházet k nedomyšlenosti úpravy, k destabilizaci zákona a k právní nejistotě. První pokusy o rekodifikaci zákoníku z roku 1964 se uskutečnily ještě za Československa. V polovině 90. let minulého století vznikl nový návrh koncepce nového občanského zákoníku. I práce na tomto projektu později ustaly. V lednu roku 2000 byly práce na přípravě nového občanského zákoníku opět zahájeny jako nové, bez ohledu na výsledky předchozích dvou pokusů. Tento návrh rekodifikace byl vládou schválen dne 18. dubna 2001.

1.2 Nový občanský zákoník

Nový občanský zákoník tvoří spolu se zákonem č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích a zákonem č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém *rekodifikaci soukromého práva*, která nabyla platnosti dne 22. března 2012 a účinnosti dne 1. ledna 2014. Nový občanský zákoník byl připravován od novely č. 509/1991 Sb., práce na tomto právním předpisu byly zahájeny již na počátku roku 2000, věcný záměr nového občanského zákoníku přijala vláda svým usnesením ze dne 18. dubna 2001. Tímto zákoníkem bylo zrušeno přes 200 předpisů, některé byly zrušeny zcela, některé pouze částečně.

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, řídí všechna soukromá práva i povinnosti osob, nejsou-li upraveny ve zvláštních zákonech. Obsahuje celkem 3081 paragrafů, které stanovují nebo zpřesňují pravidla pro případy, které dosavadní soukromé právo řeší jen stroze nebo vůbec. Nový kodex je rozvržen na obecnou část, rodinné právo, absolutní majetková práva, relativní majetková práva a ustanovení společná, přechodná a závěrečná. V obecné části jsou vymezeny jednotlivé pojmy, s nimiž text zákona pracuje. Část o rodinném právu zahrnuje dosud platný zákon o rodině. Konkrétně řeší věci manželské, vztahy mezi příbuznými a zejména vztahy mezi rodiči a dětmi. V části věnované absolutním majetkovým právům jsou

zakotveny definice vlastnictví, práva k cizím věcem a také problematika dědění. Čtvrtá, nejobsáhlejší část, týkající se relativních majetkových práv zahrnuje různé druhy smluv a odpovědnost za škodu. Závěrečná část se mimo jiné zabývá i tím, které dosavadní zákony byly novým kodexem zrušeny.^[4]

Nový občanský zákoník nově přijímá celou řadu pravidel doposud upravených v jiných zákonech, které zrušuje. Smyslem a účelem nového občanského zákoníku je upravit soukromá práva, povinnosti a postavení osob v jednom kodexu. Inspirace byla hledána i v zahraničí, a to především v zákoníku německém, švýcarském, rakouském, italském a nizozemském.

Podle legislativních zvyklostí se jednotlivé části zákonů dělí na hlavy, díly a oddíly. Novinkou nového občanského zákoníku, zajišťující lepší přehlednost, je přijetí zásady, že jeden paragraf smí obsahovat nanejvýš dva odstavce a že jeden odstavec paragrafu smí obsahovat nanejvýš dvě věty. Příbuzné a tematicky spjaté instituty jsou řazeny od jednodušších ke složitějším a od obecných ke zvláštním (darování předchází koupi, výpůjčka předchází nájem). Text nového zákoníku se dále co možná nejvíce vyhýbá cizím slovům a snadno zaměnitelným výrazům a synonymům.

Hlavním cílem nového občanského zákoníku bylo sjednocení všech úprav občanskoprávních vztahů do jediného právního předpisu. Tento cíl můžeme pokládat za splněný, neboť souběžně s účinností nového občanského zákoníku se až na výjimky všechny ostatní zákoníky staly minulostí (obchodní zákoník, zákon o rodině, zákon o vlastnictví bytů, zákon o sdružování občanů a dalších více než 100 právních předpisů).

Jen pár měsíců po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, se začala ze všech stran ozývat kritika. Zákony jsou tak komplikované a neprovázané, že se v nich obtížně orientují už i samotní soudci. Do konce roku 2014 by měla být připravena věcná novela, která by chyby identifikované v rámci prvního roku fungování nového občanského zákoníku napravila.

1.1.1 Dílčí komparace zák. č. 40/1964 Sb. a zák. č. 89/2012 Sb.

Od počátku účinnosti nového občanského zákoníku je soukromé právo upraveno především zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákonem č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Oba tyto zákoníky

⁴ Česká televize, *Přelom v justici je tu: V platnost vstoupil „zákon inspirovaný životem“* [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/256573-prelom-v-justici-je-tu-v-platnost-vstoupil-zakon-inspirovany-zivotem/>

ještě doplňuje zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Většina dosud platných zákoníků a předpisů byla zrušena a jejich obsah je upraven v občanském zákoníku jako obecném kodexu.

Spolu se zákonem č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech vznikly společně nové povinnosti a dosavadní úpravu zasáhlo i několik změn. Rekodifikací občanského zákoníku došlo k odstranění dvojkolejnosti úpravy právních vztahů – dříve část problematiky upravoval obchodní zákoník, a pokud nebyla úprava obsažena v obchodním zákoníku, používal se i pro vztahy mezi podnikateli občanský zákoník. V současné době komplexní úpravu obchodních společností a družstev obsahuje tento nový zákon o obchodních korporacích, ale obecná ustanovení závazkových vztahů jsou upravena jen v občanském zákoníku. Účinnost tohoto zákona provází několik změn, z nichž mezi ty nejdůležitější řadím:

- u společností s ručením omezeným nově minimální povinný kapitál k založení společnosti činí jednu korunu
- je možno převádět podíl na třetí osobu i bez souhlasu valné hromady
- pokud smlouva o výkonu funkce s jednatelem není v souladu s občanským zákoníkem, má se za to, že výkon funkce je bezplatný
- pokud má společnost webové stránky, má povinnost zveřejnit veškeré identifikační údaje na svém webu
- akciové společnosti již nemusí mít dozorčí radu

Z hlediska zásad se nový občanský zákoník od starého liší tím, že nový zákoník je pojat právě jako obecný kodex soukromého práva, přesto bere v úvahu fakt, že soukromé právo je individualistické, zásada kolektivismu (ideologie vidící jednotlivce jako součást určitého celku) zde tedy neplatí. Jako hlavní zásadu soukromého práva zákoník nepovažuje rovnost osob, nýbrž zásadu autonomie vůle (tato zásada je odůvodněna mimo jiné právě danou nerovností fyzických a právnických osob). Naopak shodné zůstalo zachování rozdělení na práva osobní a práva majetková.

Co se skladby zákoníku týče, člení se do pěti výše uvedených částí a je tradičně rozdělen na hlavy, díly, oddíly a pododdíly. Jak již bylo výše nastíněno, bylo přijato nové opatření, kdy každý jeden paragraf smí obsahovat maximálně dva odstavce a jeden odstavec smí obsahovat maximálně dvě věty. Jednotlivá témata nejsou řazena jako dříve podle důležitosti, nýbrž podle složitosti. Tato nová pravidla by měla přispět k přehlednosti kodexu.

Nový občanský zákoník také více dbá na terminologickou jednotnost, co možná nejvíce se vyhýbá slovům, která stejně zní, ale mohou mít jiný význam a dbá na to, aby nebylo pochyb o významu slov. Povinnosti účastníků vyjadřuje rozkazovacím způsobem (namísto *je povinen* – vykoná). Dále je minimalizován výskyt cizích slov. Pokud tak lze učinit, jsou preferovány české výrazy.

Co se konkrétních právních změn nového občanského zákoníku týče, je jich takové množství, že pokud bych je chtěla alespoň stručně zmínit všechny, bylo by to na samostatné téma závěrečné práce. Po provedení analýzy textů právních předpisů a po jejich vzájemném srovnání bylo zjištěno, že nejvýznamnějšími změnami v právní úpravě soukromého práva jsou:

- nelze osoby úplně zbavit svéprávnosti, lze je pouze omezit a to nejvýše na tři roky
- soudy musí nejpozději do tří let znovu přezkoumat všechny osoby omezené ve svéprávnosti a znovu o jejich omezení rozhodnout
- jsou zavedena předběžná prohlášení v případě nemoci (je umožněno dopředu sepsat, jak se má s osobou v případě nemoci zacházet, nebo například kdo by měl být jejím opatrovníkem; prohlášení mohou mít jak formu veřejné listiny, tak soukromoprávní listiny potvrzené dvěma svědky)
- i osoby mladší 18ti let mohou se souhlasem soudu podnikat (po dosažení věku 16ti let a za předpokladu, že jsou schopny se samy živit a samy se o sebe postarat)
- lhůta k popření otcovství se prodloužila z 3 let na 6 let od narození dítěte (platí pouze u manželů)
- je zavedena škoda za zážitky (například za psychický otřes)
- nové stavby se stávají součástí pozemků
- zvířata již nejsou věcmi, ale živí tvorové a jsou upraveny podmínky nakládání s nimi
- z dědictví je možné za určitých podmínek vyjmout věci a odkázat je jiné osobě nebo instituci
- dědictví může být podmíněno (např. u potomků dostudováním školy)
- v dědictví je možné stanovit dědice svých dědiců
- okruh dědiců je rozšířený, dědit mohou prarodiče i bratřenci či sestřenice
- dědic je povinen hradit zůstavitelovy dluhy i nad rozsah získaného dědictví, pokud neodmítne dědictví
- nejasné části smluv či části smluv čitelné jen se zvláštními obtížemi budou neplatné, pokud by znevýhodnily žalovanou stranu

- možnost odstoupení od smlouvy do 14ti dnů se nově vztahuje i na smlouvy uzavřené přímo a osobně
- tabulkové tarify pro určování výše odškodného za zranění se ruší, odškodné se nově stanovuje individuálně (záleží na úvaze soudu)
- majitelé bytů již nejsou povinni hledat bytové náhrady ani přístřeší po skončení nájmu
- zavedena možnost výpovědi nájmu při spáchání zločinu nebo přečinu proti pronajímateli nebo jeho rodině
- přechod nájmu je možný pouze na 2 roky, pak automaticky končí (pokud není ujednáno jinak)
- k užívání bytu není nutná písemná nájemní smlouva (pokud se byt užívá v dobré víře po dobu 3 let)
- pronajímatel může požadovat jistotu, která nesmí převýšit šestinásobek měsíčního nájmu a po skončení nájmu je povinen vrátit i jistotu s úroky minimálně v zákonné sazbě
- v bytě lze podnikat i bez souhlasu pronajímatele, pokud tím nejsou rušeni ostatní nájemci
- byt je možné dát do podnájmu bez souhlasu pronajímatele, pokud nájemce v bytě bydlí
- manažeři ručí za vzniklé dluhy společnosti
- je zavedena cena zvláštní obliby, která může být vyšší než cena tržní a přiznává se v případě svévolného či škodolibého poškození věci, k níž má vlastník zvláštní citový vztah
- umístění dětí v dětských domovech je omezeno na dobu maximálně 3 let, soud musí po třech letech přezkoumat oprávněnost umístění
- je možná adopce dětí donošených náhradní matkou, která je s rodiči v příbuzenském vztahu
- osvojenci musí být osvojiteli informováni o osvojení nejpozději do nástupu na základní školu
- za zákona je umožněno osvojení dospělé osoby

2. OBČANSKÉ PRÁVO PROCESNÍ

Předmětem občanského práva procesního je civilní proces. Občanské právo procesní upravuje postupy soudů při řešení sporů a poskytování ochrany ohroženým a porušeným subjektivním právům a jiným zákony chráněným zájmům účastníků řízení. Stanovuje, jaké

jsou vztahy účastníků a jiných zúčastněných osob navzájem a jaké jsou povinnosti těchto subjektů. Určuje, jaké úkony mohou být v řízení učiněny a jaké z jejich konání či nekonání plynou právní důsledky. V neposlední řadě procesní právo limituje soudy a zabraňuje tak zneužívání soudní moci.

Prvotním základem pojetí civilního soudního řízení na území nynější České republiky bylo římské procesní právo. To se skládalo ze dvou etap. V průběhu první etapy docházelo k přednesům žádostí a námitek, k prozkoumání, zda je nárok žalobce oprávněný a zda má oporu v zákonech. Po určení, do jaké oblasti práva spor spadá, byla věc postoupena do další fáze. Druhou fází bylo samotné jednání před soudem, během něhož bylo rozhodnuto ve prospěch žalobce či žalovaného.

Postupně vznikl především v německých zemích tzv. obecnoprávní proces, na jehož základě byl roku 1781 vydaný *josefínský obecný soudní řád*, který s sebou přinesl soustavu trojinstančního rozhodování. Nejvyšší instancí (stupněm řízení) byl Nejvyšší soudní dvůr. Fungoval od roku 1749 a nacházel se ve Vídni. Druhou instancí byly apelační soudy rozhodující o odvoláních. Podřízené apelačním soudům byly soudy první instance. Tento obecný soudní řád již tenkrát stanovoval rovnost účastníků řízení před soudem.

Později, v 19. století procesní právo upravovalo čtyři druhy soudních řízení. Základními z nich byl ústní řádný a mimořádný proces, konající se před okresními soudy a písemný řádný a mimořádný proces, konající se před sborovými soudy. Podmínkou řízení bylo zastoupení účastníků advokáty. Dalším z procesů byl tzv. sumární proces. Jednalo se o zkrácené řízení konané před okresními soudy. Sumární procesy však mohly probíhat pouze ve sporech daných zákonem. Nejmodernějším procesem byl proces ve věcech bagatelních – spory o malé částky. Při těchto sporech nebylo podmínkou zastoupení advokátem a bylo možné průběžně měnit žalobu.

Ve všech výše zmíněných procesech bylo přesně dané rozdělení jednotlivých stádií a všechny procesy byly zakončeny vydáním rozhodnutí.

V josefínském procesu bylo možné uplatňovat opravné prostředky. Ty se dělily na řádné a mimořádné, přičemž řádným opravným prostředkem byla *apelace*, v případě rozhodnutí druhých stupňů potom *řádná revize*. Opravné prostředky v josefínském procesu měly suspenzivní účinek - to znamená, že včas podaným odvoláním se odkládá právní moc a vykonatelnost napadeného rozhodnutí, a devolutivní účinek – ten způsobuje, že o odvolání

zásadně rozhoduje soud nebo správní úřad nadřízený soudu nebo úřadu, který rozhodnutí vydal.^[5]

Množství nedostatků josefinského obecného soudního řádu se nejprve snažilo vyřešit mnoho novel a speciálních úprav, které nevyhnutelně vedly k nepřehlednosti. Krátce na to se objevily první snahy obecný soudní řád celý přepracovat. Dne 19. prosince 1796 tak vznikl *západohaličský* všeobecný soudní řád, který nabyl účinnosti dnem 1. května 1797. Původně se jeho působnost rozšířila i na východní Halič, do Tyrolska, Terstu, Bukoviny, Vorarlbersku, Istrii a Dalmácii. Na území nynějších Čech, Moravy a Slezka tento soudní řád neplatil, zde se užíval stále josefinský obecný soudní řád, přestože ten západohaličský byl oproti josefinskému rozsáhlejší a důkladnější.

Následovaly další pokusy o sjednocení úpravy civilního procesu, přičemž hlavními podmínkami bylo zjednodušení a urychlení soudních řízení. Poslanecké sněmovně bylo v průběhu let 1866 až 1890 předloženo mnoho rekodifikačních návrhů, z toho těmi nejvýznamnějšími byl návrh vycházející z Hannoverského soudního řádu z roku 1866 (*Hannoverský soudní řád 1850*) a Glaserův návrh, předložený sněmovně v roce 1876.

Po revoluci v roce 1848 se podmínky pro novelizaci soudního řádu ztížily vlivem složité politické a ústavněprávní situace.

V roce 1891 po jmenování Franze Kleina ministerským sekretářem byly Kleinem vypracovány návrhy exekučního řádu, civilního soudního řádu a další jurisdikční normy. Klein své návrhy pojal tak, aby byl civilní proces co nejrychlejším a nejlevnějším, co se nákladů týče. Jeho základní myšlenkou bylo posílení postavení soudu, který měl mít v řízení větší moc než zúčastněné strany. Po roce 1894 návrhy putovaly k projednání do poslanecké sněmovny a komisi panské sněmovny. Všechny návrhy byly schváleny a tak dne 1.1.1895 nabyly účinnosti. Schválený a platný civilní soudní řád obsahoval celkem 602 paragrafů a jeho obsah se dělil do šesti částí: všeobecná ustanovení, řízení před soudy sborovými první instance, řízení před okresními soudy, opravné prostředky, žaloba pro zmatečnost a o obnovu a zvláštní druhy řízení.^[6]

V šesté části zákona upravující zvláštní druhy řízení, se jednalo především o řízení rozkazní, řízení v rozepřích ze smlouvy nájemní nebo pachtovní, řízení ve sporech

⁵ *Iuridictum - Encyklopedie o právu, Odvolání*, [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://iuridictum.pecina.cz/w/Odvol%C3%A1n%C3%AD>.

⁶ *Zákon číslo 113/1895 ř.z. O soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31.12.1947*

směnečných, řízení ve sporech pro porušení práva úředníky soudcovskými způsobená a rozhodčí řízení.

Civilní soudní řád z roku 1895 byl postavený na principu rovnosti stran, tedy že žalobce i žalovaný si byli rovni – oběma jim byla stanovena stejná práva (možnosti tvrzení, prokazování, označování a předkládání důkazů, možnost zastoupení advokátem a další). Soudní řád také bral ohledy na postavení žalovaného v řízení, kdy odpůrce se v pozici žalovaného ocitl z důvodu podání žaloby žalobcem, přičemž tato žaloba *nemusí* být důvodná. Tato mírná nerovnováha byla kompenzována povinností žalobce v případě nedůvodnosti žaloby uhradit protistraně náklady řízení a své vlastní náhrady nákladů se vzdát. Odezvou na toto řešení bylo *právo chudých* vycházející z církevního práva, které namítalo, že chudoba by neměla být v žádném případě překážkou v domožení se spravedlnosti. Řešením bylo dočasné osvobození této strany od všech soudních výloh (soudní poplatky, složení jistoty) a navíc právo na bezplatného advokáta.

Novinkou oproti josefinskému soudnímu řádu byla *zásada arbitrárního pořádku*, která spočívala v právu soudce určovat pořadí procesních úkonů. Soudci tak začali v řízeních sehrávat hlavní roli – v případě, že spor považoval za dostatečně probraný a podložený věrohodnými důkazy, byl oprávněn jednání skončit a vydat rozhodnutí. Soudci byli vzdělanými právníky, samostatnými a naprosto nezávislími. Další odlišností od předešlého řádu byla *zásada ústnosti*. Tato zásada měla za následek zrychlení celého řízení a také byla výhodou pro soudce, který mohl projevy stran a výměny jejich názorů sledovat v přímém přenosu a mohl si tak lépe udělat obrázek o pravdivosti či lživosti jejich tvrzení a výpovědí. Civilní soudní řád z roku 1895 dále určoval, že soudní řízení jsou veřejnosti přístupná a smí se jich jako diváci zúčastnit osoby plnoleté a neozbrojené. I přes to bylo možné veřejnost z jednání vyloučit a každá ze stran si tak směla zvolit tři důvěrníky, kteří se jako posluchači zúčastnit mohli.

Opravným prostředkem proti rozsudku soudu prvního stupně bylo odvolání, proti usnesení pak rekurs. Proti rozsudku odvolací soudu bylo možné dovolání.

Tento civilní soudní řád v novelizované podobě platí dodnes v Rakousku.

Dalším soudním řádem, který je zde třeba zmínit, byl zákon číslo 1/1911 Občanský soudní řád, vycházející z předcházejícího zastaralého uherského zákona 54/1868. Tento soudní řád nabyl účinnosti dne 1.1.1915 a byl plný protikladů oproti svému předchůdci. Nejvýznamnější změnou bylo nahrazení zásady písemnosti ústním procesem, dále zásady veřejnosti, bezprostřednosti, volného hodnocení důkazů a arbitrárního pořádku. Průběh soudního procesu

se rozděloval na zahájení řízení a jednání ve věci samé. I uherský civilní proces byl trojinstanční, takže opravné prostředky byly obdobné jako v rakouském procesním řádu – odvolání, dovolání a stížnost. Přestože uherský civilní soudní řád byl sepsán velmi kvalitně, byl užíván pouze do první světové války, kdy ho nahradil zákon č. 63/1912 o mimořádných pravomocích pro případ války.

Oba výše zmiňované procesní předpisy byly o několik let později přejety zákonem číslo 11/1918 Sb. do československého právního řádu. V průběhu dvacátých let byly mnohokrát doplňovány a novelizovány, přesto jejich účinnost netrvala dlouho z důvodu právního dualismu, kdy v zemi České a Moravskoslezské platila odlišná úprava od země Slovenské a Podkarpatoruské. Proto byl v letech 1922 až 1931 vytvořen návrh jednotného civilního procesního řádu, jehož cílem bylo sjednocení zákonů a vytvoření jednoho jednotného pro všechny oblasti země. Text návrhu byl dokončen v roce 1937, ale vzhledem k politické situaci v zemi k jeho přijetí nedošlo. Sjednoceny byly pouze některé důležité oblasti, např. řízení ve věcech manželských. Tyto Rakousko-Uherské předpisy byly platné nakonec až do roku 1950.

Od 1. ledna 1951 nabyl účinnosti zákon č. 142/1950 Sb. o řízení ve věcech občanskoprávních. Čítal celkem 679 paragrafů a dělil se na pět částí – obecná ustanovení, zvláštní ustanovení, ustanovení o exekuci, ustanovení o poměru k cizině a řízení před rozhodci spolu s ustanoveními přechodnými a závěrečnými v části páté.^[7]

Období bezprostředně předcházející vzniku tohoto nového zákona se nazývá právníkou dvouletkou (1949 – 1950). Jedná se o období, kdy došlo k rekodifikaci všech odvětví československého práva. Došlo ke kopírování sovětských vzorů bez respektování místních právních tradic. Kromě zákona o řízení ve věcech občanskoprávních byl také v tomto období vydán zákon o právu rodinném (č. 265/1949 Sb.), občanský zákoník (č. 141/1950 Sb.) a trestní zákoník (č. 86/1950 Sb.).^[8]

Do 31.12. roku 2013 v České republice platil a stále platí zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů, který nahradil svého předchůdce, zákon č. 142/1952. Již od počátku své působnosti byl velmi často novelizován a doplňován, v průběhu jeho působení byl počet novelizací vyšší než 100. Přestože většina novel měla pro soudní praxi pozitivní přínos (možnost doručování písemností do datových schránek, koncentrace řízení), jejich veliké množství ztížilo jasnost a přesnost jednotlivých paragrafů a způsobilo tak

⁷ Zákon číslo 142/1950 Sb. o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád) ze dne 25. října 1950

⁸ *Iuridictum - Encyklopedie o právu, Právnícká dvouletka*, [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Pr%C3%A1vnick%C3%A1_dvouletka

aplikační problémy. V konečné fázi soudní řád obsahoval množství různých odkazů a výjimek, které způsobily jeho nepřehlednost. Jelikož soukromé právo procesní se úzce váže na soukromé právo hmotné, tedy procesní předpis doplňuje občanský zákoník, a vzhledem k tomu, že zákon číslo 40/1964 Sb. občanský zákoník, platící na území České republiky téměř 50 let, byl z důvodů nevyhovující zastaralé úpravy ke dni 22. března 2012 přepracován za účelem vytvoření komplexní právní úpravy soukromého práva, bylo nutné na tuto rekodifikaci (nejrozsáhlejší v historii) zareagovat také vhodnou harmonizací občanského soudního řádu.

A tak došlo k dalšímu zahájení prací na novém návrhu občanského soudního řádu, který by měl nahradit stávající zákon č. 99/1963 Sb. a vhodně tak doplnit plánovaný nový občanský zákoník s tím, že předpisy by měly být účinné od stejného data.

2.1 Právní úprava občanského soudního řízení po 1.1.2014

Expertní skupina vytvořená Ministerstvem spravedlnosti za účelem navrhnutí nového řešení civilního práva procesního dospěla k závěru, že nejvhodnějším řešením tohoto procesního předpisu bude rozdělení do části upravující řízení sporná a části upravující řízení nesporná a jiná zvláštní. Z tohoto důvodu vedle občanského soudního řádu vznikl dne 12. září 2013 i nový zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, účinný od 1. ledna 2014, kterému je v práci věnována samostatná kapitola. Sporná řízení jsou řízení, která se týkají ochrany porušeného či ohroženého subjektivního práva a jsou blíže popsány v kapitole 2.2.1 této práce.

Původní občanský soudní řád byl vlivem více než stovky novelizací a doplňků nepřehledný, nevyvážený a složitý. Zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, ze dne 12. září 2013, dosavadní občanský soudní řád novelizoval a přispěl tak ke zjednodušení procesních postupů, zamezení průtahů v soudním řízení a částečně také k odlehčení soudů. Obsahuje celkem pět částí. V první části jsou uvedeny změny občanského soudního řádu. Tato část je nejdelší a obsahuje celkem 385 změn občanského soudního řádu a 10 přechodných ustanovení. Druhá část uvádí změny zákona o soudních poplatcích (zákon č. 549/1991 Sb.) a obsahuje 34 změn. Třetí část definuje 14 změn zákona o státním zastupitelství (zákon č. 283/1993 Sb.). Čtvrtá část obsahuje celkem 7 změn zákona o vyšších soudních úřednících a

vyšších úřednicích státního zastupitelství (zákon č. 121/2008 Sb.). Poslední pátá část zákona upravuje jeho účinnost a to ode dne 1. ledna 2014.^[9]

Tento nový občanský soudní řád pro větší přehlednost vyčlenil původní ustanovení od § 175 až k § 200 a upravil je v již výše zmiňovaném zákonu o zvláštních řízeních soudních. Díky této úpravě se občanský soudní řád zabývá pouze spornými řízeními. Jeho obsahem je celkem sedm částí – základní ustanovení, činnost soudu před zahájením řízení, průběh řízení, opravné prostředky, řízení o věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, výkon rozhodnutí a jiná činnost soudu.^[10]

Občanský soudní řád promítá svůj nový přístup ve svých základních ustanoveních (§ 1 - § 6 o.s.ř.). V těchto ustanoveních je upraveno především samotné pojetí soukromoprávní úpravy hmotného práva, jsou zde uvedeny jeho základní zásady, které kladou větší důraz na ochranu soukromých práv.

2.1.1 Zásadní změny v občanském soudním řízení po 1.1.2014

Přestože označení předchozího a aktuálního občanského soudního řádu zůstalo stejné, tedy zák. č. 99/1963 Sb., jeho znění bylo k 1.1.2014 změněno novelou číslo 293/2013 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Jak již bylo výše zmíněno, nejzásadnější změnou občanského soudního řádu bylo vyčlenění nesporných a jiných zvláštních řízení do samostatného procesního předpisu tak, aby občanský soudní řád upravoval pouze řízení sporná. Kromě této změny došlo i k několika dalším drobnějším.

Co se terminologických úprav týče, ani občanský soudní řád nezůstal za občanským zákoníkem pozadu a pozměnil či úplně nahradil několik užívaných pojmů. Jako příklad zde může být uvedeno slovní spojení „způsobilost k právním úkonům“ nahrazené slovem „svěprávnost“ a „úkon“ jako takový slovem „jednání“, dále například původní „místo podnikání“ bylo nahrazeno novým „sídlem“.

⁹ Zákon číslo 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014

¹⁰ Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 293/2013 Sb., účinné od 1.1.2014

Další změny, zjištěné komparací verzí o.s.ř. před a po novele č. 293/2013 Sb., jsem pro přehlednost rozdělila dle typu řízení, ke kterému se váží. V nalézacím řízení jsou nejzásadnějšími změnami:

- je zrušena hranice věcné příslušnosti částek vyšších 100.000,- Kč a jejich příslušnost ke krajským soudům
- krajské soudy již nejsou příslušné projednávat věci týkající se ochrany osobnosti a autorských práv
- je *zaveden* podpůrce (napomáhá účastníkovi jednání při jeho rozhodování, účastník je oprávněn s ním v průběhu jednání konzultovat potřebné záležitosti)
- je vytvořen nový institut žaloby z rušené držby

Ve vykonávacím řízení jsou nejzásadnějšími změnami:

- lze nařídit výkon rozhodnutí na majetek patřící do společného jmění manželů, i pokud dluh vznikl před uzavřením manželství jen jednomu z manželů
- výkon rozhodnutí lze nařídit i na dávky ze zaopatřovacích smluv

Z důvodu oddělení sporných věcí od nesporných občanský soudní řád zaznamenal několik dalších změn. Z občanského soudního řádu jsou odstraněna všechna ustanovení týkající se nesporných věcí. Následkem jsou tyto změny:

- není možné zahájit řízení bez návrhu (sporná řízení se zahajují pouze návrhem, žalobou)
- občanský soudní řád nově vymezuje účastníky pouze jako žalobce a žalovaného
- v o.s.ř. zůstávají z rodinněprávní oblasti pouze ustanovení týkající se manželských majetkových práv a výživné zletilých osob

2.2 Soudní řízení

Soudní řízení je dle § 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu jednou ze záruk spravedlnosti a práva a slouží k upevnování a rozvíjení zásad soukromého práva. V občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně. Dbají přitom, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů a aby práv nebylo zneužíváno. ^[11]

¹¹ Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 293/2013 Sb., účinné od 1.1.2014 - § 2 a § 3

Základními právními předpisy upravující soudní řízení je občanský soudní řád a nový zákon o zvláštních řízeních soudních.

Soudní řízení dělíme na řízení nalézací, řízení vykonávací, řízení insolvenční, řízení zajišťovací a řízení rozhodčí, přičemž řízení nalézací se dále dělí na řízení sporná a řízení nesporná.

2.2.1 Řízení nalézací

Řízení nalézací je základním druhem civilního procesu. Průběh nalézacího řízení vede k rozhodnutí soudu o tom, co je právem či co právo vytváří. Pojmenování tohoto řízení je odvozeno právě od této činnosti soudu, kdy soud *nalézá* práva (zjišťuje, co právy je) nebo práva vytváří. Výsledkem nalézacího řízení je pouze autoritativní rozhodnutí soudu, jeho samotný výkon je již předmětem řízení vykonávacího. V rámci nalézacího řízení se rozlišují řízení sporná a řízení nesporná.

Sporná řízení občanský soudní řád definuje jako řízení o dvoustranných právních vztazích a to proto, že stranami těchto řízení jsou žalobce a žalovaný.

Ve sporném řízení proti sobě stojí strana žalobce a strana žalovaného a mezi nimi stojí neustranný soud, který celé jednání řídí v souladu se stanovenými, zákonem upravenými zásadami řízení, které jsou zmíněny v následující kapitole. Sporné řízení je charakterizováno jako spor o právo a má takzvanou reparační funkci (cílem je napravit porušené právo), jde zde tedy o ochranu porušených či ohrožených práv.

Sporná řízení lze zahájit pouze z vlastní iniciativy účastníka, zpravidla na návrh žalující strany.

V průběhu sporného řízení soud vydává rozhodnutí, kterými zjišťuje a ověřuje existenci práv a povinností a pravdivost uváděných tvrzení. Účastníci mají v průběhu řízení povinnost prokázat jimi tvrzené skutečnosti, nesou tedy důkazní břemeno. Pravomoc soudu je stanovena tak, že soudy projednávají všechny spory soukromoprávní povahy.

Nesporná řízení tvoří druhou základní formu občanského soudního řízení. Jedná se o řízení, v nichž není předmětem jednání spor mezi žalobcem a žalovaným, nýbrž zde vystupuje strana navrhovatele a strana toho, jehož práv a povinností se bude řízení týkat. I nesporné řízení podléhá zákonem stanoveným zásadám, které jsou částečně odlišné od typických zásad pro sporná řízení.

V nesporných řízeních soud není pouze nestranným rozhodcem jako ve sporných řízeních, ale má povinnost jednat aktivně a takovým způsobem, aby dosáhl účelu nesporného řízení a naplnil tak veřejný zájem.

Výsledkem nesporného řízení je vydané rozhodnutí, které má preventivní funkci, mění nebo ruší původní práva a povinnosti a nová zakládá.

Jako příklad nesporného řízení je možné uvést například řízení o pozůstalosti, svéprávnosti, osvojení a jiné.

2.2.2 Řízení vykonávací

Za předpokladu, že nedojde k dodržení pravidel či splnění povinností stanovených pravomocným rozhodnutím soudu jakožto výsledku nalézacího řízení, je možné prosadit plnění těchto povinností pod kontrolou státní moci, nebo dokonce použitím jejích vynucovacích prostředků, tedy i proti vůli povinného.

Zahájit vykonávací řízení je možné pouze na návrh oprávněného. Mezi vykonávacím a nalézacím řízením neexistuje žádná spojitost, řízení vykonávací tedy není fází nalézacího řízení, jedná se o samostatnou část civilního procesu se svými vlastními zásadami a účastníky. Vždy však před řízením vykonávacím musí proběhnout řízení nalézací, aby došlo k vydání vykonatelného rozhodnutí.

Definovat vykonávací řízení je možné takto: *Vykonávací řízení slouží k zabezpečení, uskutečnění práva, zjištěného v řízení nalézacím, pokud nedošlo k plnění dobrovolnému.*^[12]

2.2.3 Řízení insolvenční

Dalším typem civilního soudního řízení je řízení insolvenční. Je upraveno zákonem č. 182/2006 Sb., insolvenčním zákonem. Předmětem tohoto řízení je řízení o úpadku dlužníka. Zvláštností insolvenčního řízení je, že obsahuje znaky řízení nalézacího i řízení vykonávacího.

Insolvenční řízení je možné zahájit pouze na návrh a k tomu, aby mohlo proběhnout, není nutný žádný exekuční titul. Podmínky průběhu insolvenčního řízení se zjišťují a stanovují až v jeho vlastním rámci.

Samotné řízení se dělí do několika fází. První fází je zahájení insolvenčního řízení podáním insolvenčního návrhu, následuje rozhodnutí o úpadku dlužníka, rozhodnutí o

¹² STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Vyd. 2., Brno 1998, ISBN 80-723-9001-5. - strana 71

způsobu řešení úpadku dlužníka, realizace zvoleného způsobu řešení úpadku dlužníka a poslední fází je skončení insolventního řízení.^[13]

Insolvenční řízení jsou vedena za cílem majetkového uspořádání a vyrovnání mezi dlužníkem a větším počtem subjektů (věřitelů), ve snaze překonat krizovou situaci, případně z ní vyvodit důsledky (likvidace).

2.2.4 Řízení zajišťovací

Zajišťovací řízení je řízení probíhající ještě před řízením ve věci samé s cílem dosáhnout smírného řešení. Mezi zajišťovací řízení řadíme například předběžná opatření, určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech, zřízení exekutorského zástavního práva na nemovitostech a prétorský smír (dohoda schválená v předběžném smírčím řízení).

*

* Zvláštním typem řízení jsou **řízení rozhodčí**. Rozhodčí řízení – neboli arbitráž – je mimosoudním, nejrychlejším a nejsnazším způsobem řešení sporů majetkové povahy. Je alternativou civilního procesu, vykonávanou nestrannými a nezávislými rozhodci.

Rozhodčí řízení jsou zpravidla neveřejná, tím je dána jejich rychlost a nenákladovost. Využití rozhodčího řízení s sebou totiž nese náklady nižší než náklady soudního řízení. Tento druh řízení se většinou využívá v obchodní oblasti, především u takzvaných formulářových smluv, tedy kdy věřitelé uzavírají s klienty velké množství podobných smluv.

Rozhodčí řízení je nutné zahájit žalobou, řízení probíhá ústně na místě smluvně dohodnutém, případně zvoleném rozhodcem. Rozhodcem může být každá plnoletá, trestně bezúhonná a plně svéprávná osoba. Pro výkon rozhodčí funkce není nutné vysokoškolské právnické vzdělání. Rozhodcem nemohou být soudci a státní zástupci.

Řízení je zakončeno vydáním rozhodnutí - rozhodčího nálezu. Rozhodčí nález má písemnou formu a obsahuje odůvodnění. Rozhodčí nález je exekučně vykonatelný. Proti rozhodčímu nálezu není možné podat odvolání, lze však do tří měsíců od jeho doručení podat žalobu k soudu, který přezkoumá splnění podmínek a některé otázky průběhu rozhodčího řízení.

¹³ *Insolvenční zákon, Průběh insolventního řízení, [online]. [cit. 2014-08-11]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/dluznik/prubeh-insolvencniho-rizeni.html>*

2.3 Zásady civilního soudního řízení

To, že jsou občanská soudní řízení uskutečňována prostřednictvím soudní organizace, neznamená, že se průběh jejich procesu nemusí řídit pevně stanovenými, veřejně známými pravidly. Tato pravidla fungují jako právní ideje, které ovládají celý průběh civilního procesu a jsou zakotveny v mnoha předpisech. Základním z nich je občanský soudní řád, který tyto principy zohledňuje v § 1 až § 6. Dále jsou zakotveny v zákoně o soudech a soudcích, v článcích 81, 82, 95, 96 Ústavy České republiky a v článcích 36 - 38 Listiny základních práv a svobod. Zásad civilního soudního řízení se změna právní úpravy občanského práva sice nedotkla, přesto si myslím, že je vhodné je v této práci alespoň stručně uvést, protože jsou jakousi *osnovou* práv a povinností soudu a účastníků řízení a podávají tak představu o tom, jak soudní řízení probíhají.

Zásady civilního soudního řízení je třeba odlišovat od zásad organizace soudnictví, které lze chápat jako ideje o tom, jaké by mělo být soudnictví jako celek (například zásada nezávislosti soudů a soudců, zásada ustanovování soudců, zásada rovnosti účastníků před soudem, zásada bezprostřednosti a ústnosti, a další).

Porušení těchto principů je v každém případě důvodem pro použití opravných prostředků, neboť odpovídají právu na spravedlivý soudní proces.

2.3.1 Zásada dispoziční a zásada oficiality

Zásada dispoziční se uplatňuje ve sporných řízeních a spočívá v tom, že procesní iniciativa je svěřena do rukou účastníkům řízení, a to ať už se jedná o podávání žaloby, její změny, zpětvzetí, odvolávání žaloby nebo soudní smír. Jedná se tedy o iniciativu účastníka řízení, uplatňujícího či bránícího svůj právní zájem. Její název tedy vychází od možnosti *dispozice* s řízením.

Zásada oficiality se na rozdíl od dispoziční zásady uplatňuje pouze v nesporných řízeních a udává, že jednání zahájil soud z úřední povinnosti za předpokladu, že je přesvědčený o tom, že vznikla potřeba jednání zahájit. Ve sporu tedy hraje hlavní roli soud, nikoliv účastníci, a je povinen v jednání pokračovat do doby, dokud není naplněn účel tohoto jednání. Důvodem je především právní ochrana slabších nebo zohlednění jejich obecného zájmu.

2.3.2 Zásada projednací

Zásada projednací je hlavní zásadou ve sporném soudním řízení. Spočívá především v určení povinnosti opatřit důkazní materiály potřebné pro vydání rozhodnutí ve věci.

V souladu s touto zásadou soud při jednání přihlíží pouze k důkazům, které strany v řízení předložily a ke skutečnostem, které tvrdily. Úspěch či neúspěch ve sporu je pak výsledkem odpovědnosti účastníka řízení, nikoliv soudu, neboť následkem neprokázání či neuvedení rozhodných skutečností a neoznačení důkazů k jejich prokázání, je prohra.

2.3.3 Zásada vyšetřovací

Zásada vyšetřovací, nebo také často zvaná jako zásada vyhledávací či inkviziční, navazuje na výše zmíněnou zásadu projednací a je hlavní zásadou nesporného řízení. Mimo nesporná řízení se zřídka užívá i ve sporných řízeních, v nichž se jedná o veřejný zájem, otázky státu či celé společnosti.

Odpovědnost za shromáždění potřebných důkazů a za zjištění skutkového stavu tak, aby mohlo být řízení skončeno a vydáno spravedlivě rozhodnutí, zde plně nese soud. Přesto není ani účastníkům řízení odepřeno jejich právo uvádět skutečnosti a navrhnout důkazy, nejsou však tímto zatíženi coby procesním břemenem.

2.3.4 Zásada veřejnosti

Další důležitou zásadou je zásada veřejnosti. Ta spočívá v právu každého, kdo má zájem být účasten při soudním procesu jako divák, zúčastnit se ho. Jedná se o ústavní princip. Této zásady je využíváno především při trestních soudních řízeních, u civilních řízení není příliš obvyklá, přesto je zachována. Má však i své výjimky, které jsou stanoveny zákonem, a to například když se projednává nějaká utajovaná informace, obchodní tajemství nebo když je to vyžadováno zájmem účastníka či mravností. V průběhu řízení má soud právo z jednacích síně vykázat všechny osoby, které by průběh jednání narušovaly. Toto však neplatí v případech vyhlášení rozsudku. Vyhlášení rozhodnutí musí proběhnout vždy za účasti veřejnosti a to bez výjimek.

2.3.5 Zásada volného hodnocení důkazů

V této zásadě jde především o to, že soudcům není uložena povinnost určovat, jaké stupně důkazní síly nesou jednotlivé důkazní prostředky. Soud pouze posoudí provedené důkazy z hlediska důležitosti pro vydání rozhodnutí a důkazy týkající se důležitých skutkových okolností. Hodnotí, zda byly všechny provedeny řádně a v souladu se zákonem a zohlední i jejich věrohodnost. Tyto poznatky pak vzájemně porovná a vyvodí tak skutková zjištění, která jsou důležitá k právnímu posouzení věci. Přesná pravidla jak by měl soud postupovat, se nazývají *zákonná teorie důkazní*.

Sílu a váhu jednotlivých důkazů v řízení stanovuje legální teorie důkazní. Ta mimo jiné stanovuje i konkrétně právě jakých důkazních prostředků a v jakém rozsahu je třeba k prokázání určitých skutečností.

Právně je tato teorie zakotvena v § 132 zákona číslo 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Dle tohoto paragrafu platí, že důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti. Přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.^[14]

2.3.6 Zásada arbitrárního pořádku a zásada legálního pořádku

Další zásadou uplatňovanou v civilním procesu je zásada arbitrárního pořádku. Tato zásada znamená, že soudní řízení není zákonem rozděleno na různé úseky či období, ale je považováno jako jeden celek. Z toho vyplývá, že soud si sám stanovuje dle svého uvážení, zda provede důkazy a kdy, zda vykoná nějaký úkon a který, kdy věc považuje dostatečně zralou pro vydání rozhodnutí a jiné.

Přestože by se mohlo zdát, že aplikace *koncentrace soudního řízení* (ve sporných řízeních je účastník povinen navrhopvat a předkládat důkazy pouze do určitého okamžiku) není v souladu se zásadou arbitrárního pořádku, není tomu tak. V tomto případě jde pouze o snahu zabránit prodlužování řízení.

Oproti tomu zásada legálního pořádku soudní řízení rozděluje do stádií, v nichž je pevně stanoveno, jaké procesní úkony je v daném stádiu třeba provést. Porušení této zásady je možné trestat sankcí - tzv. prekluze (zánik nároku práva). Všechny procesní úkony jsou tedy zákonem koncentrovány.

2.3.7 Zásada přímosti

Jako poslední ze základních a významných zásad občanského soudního řízení, bych zde chtěla zmínit zásadu přímosti. Tato zásada totiž přímo souvisí se všemi ostatními výše zmíněnými.

Pokud jsem výše zmiňovala povinnost soudu být objektivní a spravedlivý při rozhodování o získání co nejpřesnějších a nejsprávnějších důkazů a skutkových tvrzeních o projednávané věci, byla tím vlastně míněna podmínka přímosti zisku daných informací. Tím je tedy soudu dána povinnost použít takových důkazních prostředků, které mu umožní nejbezprostřednější poznání všech potřebných sporných skutečností nezbytných pro kvalifikované rozhodnutí.

¹⁴ Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 293/2013 Sb., účinný od 1.1.2014 - § 132

V souvislosti s touto povinností smí soud při rozhodování přihlížet pouze k těm důkazům, které byly provedeny v průběhu řízení a tyto důkazy také hodnotit.

Co se hodnocení důkazů týče, tuto problematiku objasňovala již výše uvedená zásada volného hodnocení důkazů a citovaný § 132 zákona číslo 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

2.3.8 Některé další zásady

Kromě těch již zmíněných zásad existuje ještě řada dalších, které zde chci pouze stručně zmínit. Jsou jimi zásada ústnosti (soud rozhoduje na základě ústního přednesu účastníků řízení), zásada bezprostřednosti (soud rozhoduje na základě důkazu v řízení provedených a je-li to možné, je povinen čerpat z nejbližšího pramene zjišťovaných skutečností), zásada formalizace předpokladů výkonu rozhodnutí, užívaná u vykonávacího řízení a zásada koncentrace (soudní řízení je rozděleno do určitých termínů).

3. ZÁKON O ZVLÁŠTNÍCH ŘÍZENÍCH SOUDNÍCH

Zákon číslo 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních byl schválen dne 12. září 2013 Parlamentem České republiky a nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014 jako součást rekodifikace soukromého práva. Skládá se ze tří částí (obecná část, zvláštní část a přechodná a závěrečná ustanovení) a obsahuje celkem 518 paragrafů.^[15]

Tento zákon upravuje nesporná řízení a jiná zvláštní řízení, na záležitosti tímto zákonem neupravená se tedy uplatňují ustanovení občanského soudního řádu. Nesporná řízení jsou řízení, která upravují právní vztahy účastníků pro budoucí období a podrobněji jsou probrána v podkapitole číslo 2.2.1 této práce. Jinými zvláštními řízeními jsou řízení, která mají sporný charakter, ale platí pro ně výjimka z pravidel soudních řízení sporných. Jedná se především o řízení o rozvod manželství a řízení týkající se rodinného práva (kromě řízení o výživném zletilých dětí).

V první části zákona – obecné části – jsou upravena ustanovení pro všechna řízení společná. Zejména se týká zahajování řízení, průběhu řízení, procesu rozhodování, opravných prostředků a účastníků řízení.

¹⁵ Zákon číslo 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014

Druhá část zákona je rozdělena do pěti hlav. Hlava I. obsahuje úpravu otázek týkající se fyzických osob. Hlava II. obsahuje úpravu některých otázek týkajících se právnických osob a svěrenského fondu. Úprava těchto otázek je provedena jen velmi obecně, neboť řízení týkající se obchodního rejstříku, které bylo původně upraveno v občanském soudním řádu, je nově upraveno speciálním rejstříkovým zákonem (zák. č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob). Hlava III. obsahuje úpravu všech otázek týkajících se pozůstalosti. Řízení o pozůstalosti (dříve řízení o dědictví) celkově zaznamenala v rámci celé procesní úpravy nejvíce změn. Zákon se znovu vrací k dědickým smlouvám, dědickým přihláškám, odkazům a podobně. Nově tak soudu přibude povinnost zjišťovat, zda nebyla část pozůstalosti v minulosti odkázána či zda nebyla uzavřena dědická smlouva. Až poté se soud bude zabývat závětí samotnou. Hlava IV. se věnuje řízením, která nebyla zmíněna v předchozích hlavách a hlava V. upravuje rodinněprávní věci vyjma výživného zletilých dětí a řízení o manželských majetkových právech.

Třetí část obsahuje závěrečná ustanovení.

K oddělení sporných a nesporných soudních řízení došlo v minulosti již za první republiky. Vznikly tak zákon č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, upravující sporná řízení a dva zákony upravující řízení nesporná. Konkrétně se jednalo o patent č. 208/1854 ř.z., který upravoval jednotlivá nesporná řízení a zákon č. 100/1931 Sb., o základních ustanoveních soudního řízení nesporného, který upravoval jejich procesní stránku.

Ani zákon o zvláštních řízeních soudních se nevyhnul terminologickým změnám vázajícím se k rekodifikaci soukromého práva. Mezi změny, jak již bylo výše uvedeno, patří nahrazení pojmu *dědictví* pojmem *pozůstalost*, *způsobilost k právním úkonům* byla nahrazena pojmem *svéprávnost*, *právní úkon* byl změněn na *právní jednání* atd.

Řízení jako taková, obsažená v zákoně o zvláštních řízeních soudních, můžeme rozdělit na řízení, která byla převzata z původního občanského soudního řádu a na řízení nová, která dosud nebyla občanským soudním řádem upravena.

Zákon o zvláštních řízeních soudních tedy z převzatých řízení upravuje řízení o svéprávnosti, řízení ve věcech opatrovnických, řízení o prohlášení člověka za mrtvého, řízení o určení data smrti, řízení ve věcech vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče, řízení o některých otázkách týkajících se právnických osob, řízení o pozůstalosti, řízení o úschovách, řízení o umožnění listin, řízení ve věcech kapitálového trhu, řízení o předběžném souhlasu s provedením šetření ve věcech ochrany hospodářské soutěže, řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory k seznámení se s obsahem

listin, řízení o plnění povinností z předběžného opatření Evropského soudu pro lidská práva, řízení ve věcech voleb do rady zaměstnanců, voleb zástupců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a voleb členů zvláštního vyjednávacího výboru evropské družstevní společnosti, řízení o soudním prodeji zástavy, řízení o povolení uzavřít manželství, řízení ve věcech osvojení a řízení ve věcech péče soudu o nezletilé.

Mimo tato řízení dále upravuje řízení zcela nová, která dosud nebyla občanským soudním řádem upravena, nebo jim nebyl věnován dostatečný prostor a nebyla tak uceleně upravena. Jedná se především o řízení o některých podpůrných opatřeních, řízení o prohlášení člověka za nezvěstného, řízení o přivolení k zásahu do integrity, řízení ve věcech svěřenského fondu, řízení ve statusových věcech manželských, řízení ve statusových věcech partnerských a řízení o určení a popření rodičovství.

Závěrem bych k tomuto zákonu ráda zmínila jeden postřeh - zákon o zvláštních řízeních soudních upravuje také předběžná opatření, o nichž musí být dle § 404 z.ř.s. rozhodnuto do 48 hodin bez nařízení jednání. Lhůta 48 hodin je zde stanovena z důvodu obavy, že společné bydlení navrhovatele a odpůrce v domě nebo bytě, ve kterém se nachází společná domácnost je pro navrhovatele nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči navrhovateli nebo jinému, kdo ve společné domácnosti žije, anebo z důvodu, že byly vylíčeny skutečnosti, které osvědčují nežádoucí sledování nebo obtěžování navrhovatele.^[16]

Co se však týče předběžných opatření, o nichž je ze zákona nutné rozhodnout do 7 dnů ode dne podání návrhu, ta v zákoně o zvláštních řízeních soudních upravena nejsou, je zde tedy stanovena takzvaná zbytková subsidiarita. Ta má oporu v ustanovení § 1 odst. 3 z.ř.s., kdy nevyplývá-li z povahy jednotlivých ustanovení něco jiného, použijí se ustanovení tohoto zákona vedle občanského soudního řádu.^[17] I nadále je tedy nutné při rozhodování v nesporných záležitostech přihlížet k ustanovením občanského soudního řádu.

4. REJSTŘÍKOVÝ ZÁKON

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, neboli rejstříkový zákon vznikl vedle občanského zákoníku jako pozůstatek obchodního zákoníku. Občanský zákoník sice zahrnuje i úpravu právnických osob a nejdůležitější formy právnických osob, vůbec ale neobsahuje úpravu obchodních společností a družstev. Ta je nyní upravena v zákoně číslo 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Problematika obchodního rejstříku však musela být

¹⁶ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014, § 402

¹⁷ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014, § 1 odst. 3

řešena samostatným zákonem a dne 12. září 2013 tak vznikl zákon číslo 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014.

Zákon číslo 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob se dělí do čtyř částí o celkovém počtu paragrafů 130. První část upravuje veřejné rejstříky právnických a fyzických osob, druhá část řízení ve věcech veřejného rejstříku, třetí část je věnována zápisu notářem a čtvrtá část obsahuje společná, přechodná a závěrečná ustanovení.^[18]

Rejstříkový zákon z velké části pouze přejímá původní právní úpravu. Hlavní smysl rejstříkového zákona spočívá v zavedení jednotné úpravy všech veřejných rejstříků (spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností). V souvislosti s tím byla od 1. dubna 2012 spuštěna nová aplikace obchodního rejstříku, která již v tu dobu zohledňovala probíhající rekodifikaci civilního práva. Původní stav byl sice zaběhnutý a funkční, ale doba zahájení podnikání byla dlouhá a celý proces byl administrativně náročný a nepružný. Nová úprava tak vede především ke snížení náročnosti a zrychlení procesu založení obchodních korporací.

Jednou z výhod nové úpravy je elektronizace procesu podávání návrhů do obchodního rejstříku. Ty je nyní možné podávat na formuláři s ověřeným podpisem nebo prostřednictvím datových schránek. Nově zákon opravňuje notáře za splnění stanovených podmínek provést zápis do rejstříku okamžitě bez čekání. Obě tyto novinky značně usnadnily administrativní záležitosti podatelů. Zároveň tak došlo k urychlení celého procesu, neboť rejstříková agenda je rozdělena mezi rejstříkové soudy a notáře.

Nově také vznikla povinnost zapsaných osob aktualizovat do šesti měsíců od nabytí účinnosti tohoto zákona svůj zapsaný stav.

5. ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ

V práci byly průběžně zmíněny mimo jiné některé důležité změny v civilním procesu zapříčiněné novou soukromoprávní úpravou. V této kapitole jsou ty nejvýznamnější z již zmíněných podrobněji zpracovány, porovnány se stavem předcházejícím 1.1.2014 a zhodnoceny.

¹⁸ Zákon číslo 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014

1) První zmiňovanou změnou byla *změna věcné příslušnosti*. Předchozí občanský soudní řád v § 9 odst. 2 písm. a) stanovil, že krajské soudy jako soudy prvního stupně rozhodují ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku a ochrany práv třetích osob, popřípadě ochrany práv třetích osob podle právních předpisů o hromadných informačních prostředcích. Písmeno b) téhož ustanovení uvádí, že stejná příslušnost platí i pro spory o nárocích vycházejících z autorského zákona, o nárocích z ohrožení a porušení práv podle autorského zákona a o nárocích na vydání bezdůvodného obohacení získaného na úkor toho, komu svědčí práva podle autorského zákona.^[19] **Obě tato ustanovení v novém občanském soudním řádu již nejsou, tedy se v těchto sporech uplatňuje odst. 1, podle kterého pokud zákon nestanoví jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušené okresní soudy.**^[20] Komentář k tomuto paragrafu pak upřesňuje, že okresní soudy projednávají a rozhodují v prvním stupni spory a jiné právní věci svojí povahou méně složité nebo v rozhodovací činnosti soudů běžné, zatímco krajské soudy věci, pro něž je typická skutková nebo právní obtížnost anebo jde o věci v soudní praxi se vyskytující méně často. Jednodušeji řečeno – tato změna ubrala povinnosti krajským soudům a přidělila je soudům prvního stupně.

Tři roky jsem zaměstnankyní Okresního soudu v Kolíně. Místní příslušnost Okresního soudu v Kolíně se vztahuje na zhruba 97 tisíc obyvatel (což není mnoho) a za období od 1.1.2013 do 31.12.2013, tedy před rekonstrukcí soukromého práva, bylo na zdejší soud podáno celkem 4.245 občanskoprávních žalob, které se zde dělí mezi 9 civilních soudců. Jednoduchým vydělením zjistíme, že na každého soudce tak ročně napadne 472 žalob, kterými se musí zodpovědně zabývat, a to nepočítám nedořešené spory z let předchozích. Je otázkou, zda by tato změna věcné příslušnosti nemohla přispět k přetížení soudů prvního stupně a vést tak ke snaze urychlit průběh soudních řízení a tím tak ohrozit jejich kvalitu a důkladnost.

2) Naprostou **novinkou** v civilním procesním právu je *procesní podpůrcovství*. **Smyslem podpůrcovství jsou konzultace při jednání.** Podle ustanovení § 116a odst. 1 o.s.ř. má účastník během jednání právo na konzultace s osobou, která mu podle občanského zákoníku může napomáhat při rozhodování (podpůrce); je-li takových osob více, zvolí si účastník jednu z nich.^[21] Současně je tímto odstavcem stanoveno, že § 23 o.s.ř., týkající se zastoupení zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, není dotčen a soud tak i nadále může účastníku,

¹⁹ Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 404/2012 Sb., ze dne 24. října 2012 účinné od 1.1.2013 - § 9 odst. 2 písm. a), b)

²⁰ Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 404/2012 Sb., ze dne 24. října 2012 účinné od 1.1.2013 - § 9 odst. 1

²¹ Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 293/2013 Sb., účinné od 1.1.2014 - § 116a

zastoupenému podpůrcem, jmenovat opatrovníka či zákonného zástupce. Kromě přítomnosti při soudním jednání má dále podpůrce právo zúčastnit se i přípravného jednání, dožádání, provádění důkazů mimo jednání nebo místního ohledání.

Problematika podpůrcovství je poněkud nepřehledně upravena § 116a o.s.ř. v pasáži upravující jednání namísto aby byla uvedena v pasáži § 22 – 31, kde jsou upraveni zástupci účastníků a působí trochu nelogicky, neboť osoba podpůrce je něčím mezi účastníkem, zástupcem a opatrovníkem. Je tedy dost možné, že při soudních jednáních budou v jednacích sálech na jedné straně sedět účastník, jeho podpůrce i ustanovený opatrovník či advokát.

3) Druhou novinkou novelizovaného občanského soudního řádu je *žaloba z rušené držby*. Úprava řízení o žalobách z rušené držby vyplnila v občanském soudním řádu mezeru mezi § 176 až § 182 o.s.ř., vzniklou v důsledku vyčlenění zvláštních řízení. **Tento druh žaloby je podáván za účelem ochrany faktického stavu s cílem jakékoliv jeho svémocné změny.** Z toho důvodu při soudním řízení soud nezkoumá právní otázky držby, zjišťuje pouze její skutkový stav. Existují dva druhy řízení o rušené držbě. Pokud se žalobce domáhá ochrany rušené držby, musí být v řízení prokázáno svémocné rušení držby a soudní jednání se potom nenařizuje. Soud musí v takovém případě vydat rozhodnutí ve lhůtě 15ti dnů. Pokud se žalobce domáhá zákazu provádění nebo odstraňování stavby z důvodu ohrožení vlastnického práva, musí být předvoláni k jednání všichni účastníci minimálně tři dny předem a rozhodnutí musí být vydáno ve lhůtě 30ti dnů.

Úprava celé této problematiky je uvedena pouze v pěti stručných paragrafech, přičemž ani v jednom z nich není výslovně stanoveno, čeho se může žalobce svou žalobou domáhat a ustanovení pro řízení o žalobách z rušené držby je možné použít pouze, pokud je z žaloby zřejmé, že se žalobce domáhá ochrany rušené držby. Přitom § 1003 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákona uvádí, že žalobce se může domáhat, aby se rušitel rušení zdržel a vše uvedl v předešlý stav, anebo se v souladu s § 1007 odst. 1 téhož zákona domáhat, aby se vypuditel zdržel dalšího vypuzení a obnovil původní stav.^[22]

Nedostatkem nové úpravy občanského soudního řádu v tomto případě je, že nijak neupravuje předběžná opatření, na která přitom výslovně odkazuje § 1004 odst. 2 o.z. (Dokud není o záležitosti rozhodnuto, může soud zakázat, aby se stavba prováděla. Hrozí-li však přímé nebezpečí, nebo dá-li žalovaný přiměřenou jistotu, že věc uvede v předešlý stav a

²² Zákon číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 22. března 2012, účinný od 1. ledna 2014 - § 1003, § 1007 odst. 1

nahradí škodu, ale žalobce jistotu za následky svého zákazu nedá, soud nezakáže, aby se zatím v provádění stavby pokračovalo, ledaže zákaz odůvodňují okolnosti případu.^[23])

4) Spolu se změnou týkající se nesvéprávnosti, kdy od účinnosti občanského zákoníku je možné **svéprávnost pouze omezovat a to nejvýše na tři roky**, vznikla soudům také povinnost nejpozději do tří let znovu **přezkoumat všechny osoby omezené ve svéprávnosti a znovu o jejich omezení rozhodnout**. Nově není možné omezit člověka pouze kvůli duševní poruše, je třeba pečlivě zvážit, zda se jedná o tak závažnou újmu a zda je nutné řešit jí omezením svéprávnosti, neboť žádné jiné mírnější opatření neexistuje. Nutností tak bude znovu vyhotovovat znalecké posudky týkající se zdravotního stavu těchto osob a součástí posouzení jejich stavu je i osobní zhlédnutí dotyčného soudem.

K tomu bych také pro srovnání uvedla reálný příklad ze svého pracovního prostředí. Opatrovnická kancelář Okresního soudu v Kolíně v současné době eviduje 455 spisů týkajících se osob úplně zbavených či částečně omezených ve svéprávnosti. Rozhodnout a spravedlivě posoudit všech 455 případů je práce pro jednoho soudce na celý rok, aniž by pracoval na čemkoli jiném. Navíc stanovená lhůta tří let pro přezkoumání všech případů je dle mého názoru nedostatečná, když zohledním, že posouzení jednoho případu o svéprávnosti dle statistik a dosavadní praxe trvá zhruba jeden a půl roku. U složitějších a méně jasných případů se doba pohybuje i okolo čtyř let.

Dalším hlediskem jsou samotné znalecké posudky, jejichž náklady případnou k zaplacení státu. V České republice se podle prezidenta Soudcovské unie JUDr. Tomáše Lichovníka tato změna dotkne 32 tisíc osob.^[24] Orientační cena jednoho znaleckého posudku za předpokladu, že se jedná o průměrně složitý případ, je 5.000,- Kč. Roznásobením se dostaneme na částku 160 milionů korun.

5) Poslední změna, které bych se chtěla podrobněji věnovat, je možnost *exekučně postihnout i majetek společného jmění manželů*, i za předpokladu, že dluh vznikl před uzavřením manželství pouze jednomu z manželů. Dřívější úprava nedovolovala postihnout majetek dlužníka patřící do společného jmění manželů. Pokud tedy dlužník neměl jiný majetek než ten ve společném jmění, dluhy byly nedobytné, i přesto, že dlužník byl solventní. Tato novinka je upravena ustanovením § 262a o.s.ř., dle kterého **výkon rozhodnutí na majetek patřící do společného jmění manželů lze nařídit také tehdy, jde-li o vydobytí dluhu, který vznikl za trvání manželství nebo před uzavřením manželství jen jednomu z**

²³ Zákon číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 22. března 2012, účinný od 1. ledna 2014 - § 1003, § 1004 odst. 2

²⁴ Novinky.cz, *Nesvéprávní lidé musí na prověření znovu k soudu*, [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/334120-nesvepravni-lide-musi-na-provereni-znovu-k-soudu.html>

manželů. Za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje také majetek, který netvoří součást společného jmění manželů jen proto, že bylo rozhodnutím soudu zrušeno společné jmění manželů nebo zúžen jeho stávající rozsah nebo že byl smlouvou zúžen rozsah společného jmění manželů, že byl ujednáno režim oddělených jmění nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik společného jmění ke dni zániku manželství.^[25]

Přestože nová právní úprava postih společného jmění manželů umožňuje, zároveň se snaží chránit druhého manžela, který má ze zákona právo na vše, co by bylo v jeho vypořádacím podílu. Další možností jak chránit manžele dlužníků jsou také vylučovací žaloby.

²⁵ Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 293/2013 Sb., účinné od 1.1.2014 - § 262a

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo podat základní přehled a zhodnocení právní úpravy občanského soudního řízení po zásadních změnách způsobených rekonstrukcí soukromého práva.

Reforma civilního práva, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2014 je od roku 1950 největší a nejvýznamnější změnou v českém právu. Tato změna je koncepční a velmi rozsáhlá a dalo by se tak téměř říci, že způsobila nutnost nového a úplného vzdělání celé právní sféry v České republice.

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na občanská soudní řízení a srovnání rozdílů mezi jejich právní úpravou platnou před 1.1.2014 a současnou právní úpravou. Komparace se týkala jak občanského soudního řádu, tak občanského zákoníku, v důsledku jehož nové úpravy bylo nezbytné provést změny i v procesním předpisu. Novela občanského soudního řádu byla totiž nutná k tomu, aby byla ustanovení nového občanského zákoníku v praxi bez problémů realizovatelná.

První část práce jsem věnovala seznámení se základními právními předpisy – občanským zákoníkem a občanským soudním řádem – a jejich historickému vývoji až po současnost, kdy u každého předpisu jsem popsala proces vzniku tohoto předpisu. Následně jsem shrnula jejich nejvýznamnější změny oproti předešlé úpravě. Samostatné kapitoly jsem věnovala v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva nově vzniklému zákonu o zvláštních řízeních soudních a rejstříkovému zákonu.

Při provádění srovnání jsem vycházela z odborné literatury citované níže, z úplných znění textů porovnávaných zákonů a předpisů, z důvodových zpráv k těmto zákonům, ze Sněmovního tisku číslo 931 Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, z internetových a novinových článků týkajících se právních změn po 1.1.2014, z publikací *Soudce*, vydávaných soudcovskou unií České republiky, a v neposlední řadě i z postřehů samotných soudců, jímž je věnováno poděkování v úvodu této práce.

V druhé části práce jsem následně definovala a vysvětlila základní pojmy občanského soudního řízení a to jak vlastními slovy, tak pomocí příslušných ustanovení. Konkrétně se pojednávalo o soudním řízení a jeho typech a o principech a zásadách, jimiž je průběh řízení upraven.

Třetí část této práce jsem zaměřila na zhodnocení právní úpravy občanského soudního řízení. V této části jsem se konkrétně věnovala z mého pohledu nejvýznamnějším změnám v civilním právu procesním, stávající právní úpravu dané problematiky porovnávala s úpravou

předcházející rekonstrukci občanského zákoníku a novelizaci občanského soudního řádu a tyto změny zhodnotila. **Přesto bych ještě závěrem k této hodnotící části práce podotkla, že konečný vliv a význam všech změn se ukáže až v průběhu další působnosti těchto předpisů, neboť většina soudních sporů je stále vedena a rozhodována podle předchozích předpisů a spory, které by měly být vedeny a rozhodovány podle těch nových, teprve přicházejí postupně na řadu.**

V každém případě je jisté, že civilní právo v dohledné době neminou další změny, neboť již nyní vyplývají na povrch drobné i větší nedostatky obou předpisů. Co se civilního procesního práva týče, ministryně spravedlnosti již jmenovala předsedu rekonstrukční komise. Je jím JUDr. Roman Fiala, místopředseda Nejvyššího soudu ČR, který ve svém článku ze dne 3.6.2014 uvádí, že „Náš právní řád je v mimořádně špatném stavu a naše legislativní orgány každým dnem přispívají svou horečnou činností k tomu, aby se situace zhoršila a prohloubila. Nicméně jsem přesvědčen, že pokud bychom rezignovali na to, že se s tím dá něco dělat, pak rezignujeme na demokratický stát. A to asi od představitelů justice nemůže nikdo očekávat a oni to nikdy nesmí udělat. Měli bychom tedy přistupovat k novým právním předpisům při jejich tvorbě *s rozvahou, bez emocí, profesionálně, odborně a hlavně bez populismu.*“²⁶

²⁶ *Právní prostor, Rekonstrukce civilního procesu, [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/rekonstrukce-civilniho-procesu>*

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

BARTOŠEK, Milan. *Encyklopedie římského práva [Academia, 1994]. 2. přeprac. vyd. Praha: Academia, 1994, 469 s. ISBN 80-200-0243-X*

BĚLOHLÁVEK, Alexander J., *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8*

KINDL, Milan. *Občanské právo procesní, vyd. 2, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7380-098-7*

KNOLL, Vilém. JÁNOŠÍKOVÁ, Petra. *Kodifikace a vývoj občanského práva procesního v 18. a 19. Století, Fakulta právnická, Západočeská univerzita v Plzni*

SCHELLE, K. - TAUCHEN, J., *Občanské zákoníky: kompletní sbírka občanských zákoníků, důvodových zpráv a dobových komentářů. Ostrava: Key Publishing, 2012, 1019 s., ISBN 9788074181467*

SOJKA, Drahošlav. *Codex Theresianus, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISSN 1802-128X*

STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací. Vyd. 2, Brno 1998, ISBN 80-723-9001-5*

SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 301 s. ISBN 978-80-7357-535-9*

Právní předpisy:

Sbírka zákonů republiky československé, částka 60, ročník 1950

Zákon číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 22. března 2012, účinný od 1. ledna 2014

Zákon číslo 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech ze dne 25. ledna 2012, účinný od 1. ledna 2014

Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 293/2013 Sb., účinné od 1. ledna 2014

Zákon číslo 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, účinný od 1. dubna 1964 ve znění novely číslo 404/2012 Sb., účinné od 1. ledna 2013

Zákon číslo 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31. prosince 1947

Zákon číslo 142/19502 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád) ze dne 25. října 1950

Zákon číslo 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014

Zákon číslo 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014

Zákon číslo 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ze dne 12. září 2013, účinný od 1. ledna 2014

Zákon číslo 946/1811 Sb. z. s., Všeobecný zákoník občanský (ABGB) ze dne 1. června 1811, účinný od 1. ledna 1812

Ostatní zdroje:

Česká televize, Přelom v justici je tu: V platnost vstoupil „zákon inspirovaný životem“ [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/256573-prelom-v-justici-je-tu-v-platnost-vstoupil-zakon-inspirovany-zivotem/>

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku

Důvodová zpráva k zákonu o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Důvodová zpráva k zákonu o zvláštních řízeních soudních

Důvodová zpráva k občanskému soudnímu řádu

Insolvenční zákon, Průběh insolventního řízení, [online]. [cit. 2014-08-11]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/dluznik/prubeh-insolvencnihorizeni.html>

Iuridictum - Encyklopedie o právu, Odvolání, [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://iuridictum.pecina.cz/w/Odvol%C3%A1n%C3%AD>.

Iuridictum - Encyklopedie o právu, Právnická dvouletka, [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Pr%C3%A1vnick%C3%A1_dvouletka

Novinky.cz, Nesvéprávní lidé musí na prověření znovu k soudu, [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/334120-nesvepravni-lide-musi-na-provereni-znovu-k-soudu.html>

Právní prostor, Rekodifikace civilního procesu, [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/rekodifikace-civilniho-procesu>